

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska (spr.) SSO del. Krzysztof Hejosz
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Szpitala (...) z siedzibą w K.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Gospodarczego w Krakowie

z dnia 29 stycznia 2014 r. sygn. akt IX GC 82/12

1. zmienia zaskarżony w ten sposób, że nadaje mu treść:

I. zasądza od strony pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. na rzecz strony powodowej (...) Szpitala (...) z siedzibą w K. kwotę 8.636,55 zł (osiem tysięcy sześćset trzydzieści sześć złotych 55/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 6 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. nakazuje pobrać od strony pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 2.893 zł (dwa tysiące osiemset dziewięćdziesiąt trzy złote) tytułem kosztów sądowych od których strona powodowa była zwolniona;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 2.332 zł (dwa tysiące trzysta trzydzieści dwa złote) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 września 2014 r.

Strona powodowa (...) Szpital (...) w K. domagała się zasądzenia od strony pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. kwoty 136.437,46 złotych wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty, tytułem należności za wykonane na rzecz pozwanej usługi, oraz kosztów procesu.

W sprzeciwie do wydanego w sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa zarzucając, że przedmiotowe faktury są wystawione w sposób niezgodny z umową i obowiązującym prawem przez co nie mogły stworzyć po jej stronie obowiązku zapłaty albowiem strona powodowa do wynagrodzenia ustalonego jako brutto doliczyła 23% podatku VAT, chociaż zdaniem strony pozwanej usług objętych tymi fakturami dotyczy zwolnienie z tego podatku na podstawie obowiązującego od 1.01.2011 r. art. 43 ust. 1 pkt 18 ustawy o VAT. Strona pozwana wskazała, że kwestia ta jest objęta postępowaniem toczącym się przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Krakowie (I SA/Kr 1987/11) ze skargi pozwanej.

Na rozprawie w dniu 5 lipca 2012 r. powód cofnął powództwo co do kwoty 765,06 złotych i w tym zakresie Sąd Okręgowy postanowieniem z 17 września 2012 r. umorzył postępowanie.

Na rozprawie w dniu 17 września 2012 r. strony zawarły ugodę, zgodnie z którą pozwana uznała swój dług wobec powoda do wysokości 98.405 złotych, na tę kwotę składają się kwoty netto czyli bez 23% podatku VAT w wysokości: 19.410 złotych z faktury nr (...) wraz z odsetkami od dnia złożenia pozwu (6.12.2011r.) do dnia zapłaty, 39.445 złotych z faktury nr (...) wraz z odsetkami od dnia złożenia pozwu (6.12.2011r.) do dnia zapłaty; 39.550 złotych z faktury nr (...) wraz z odsetkami od dnia złożenia pozwu (6.12.2011r.) do dnia zapłaty. W paragrafie 3 pkt 4 pozwana zobowiązała się do zapłaty ewentualnych kosztów sądowych wywołanych postępowaniem sygn. akt IX GC 82/12 Sądu Okręgowego w Krakowie a w pkt 5 zobowiązała się zapłacić powodowi kwotę 3.617 złotych tytułem zwrotu poniesionych przez powoda kosztów zastępstwa procesowego radcy prawnego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Pozwana oświadczyła w ugodzie, iż przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Krakowie w sprawie sygn. akt I SA Kr/1987/11 zapadł w dniu 16 marca 2012r. nieprawomocny wyrok stwierdzający iż usługi świadczone przez pozwanego nie podlegają opodatkowaniu podatkiem VAT a na dzień zawarcia niniejszej ugody w wymienionej sprawie trwa postępowanie międzyinstancyjne na skutek złożonej przez Ministra Finansów skargi kasacyjnej.

Postanowieniem z 17 września 2012 r. Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w zakresie roszczenia w kwocie 98.405 złotych.

Ostatecznie spór między stronami ograniczył się do roszczenia powoda o zapłatę przez pozwaną kwoty obejmującej podatek VAT w wysokości 27.233,15 złotych (suma 23% podatku VAT z uznanych przez pozwaną faktur nr (...)), kwoty 39,56 złotych stanowiącej 23% podatek VAT od kwoty 172 złote z faktury VAT (...) (faktura korygująca nr (...)), kwoty 97,52 złotych stanowiącej 23% podatek VAT od kwoty 424 złote z faktury VAT (...) (faktura korygująca nr (...)), oraz kwoty 4.743,93 złotych wynikającej z noty odsetkowej nr (...) z dnia 31 grudnia 2010 roku wraz z odsetkami liczonymi od dnia złożenia pozwu (6.12.2011r.) do dnia zapłaty i kwoty 5 153,24 złotych skapitalizowanych odsetek wyliczonych na dzień złożenia pozwu wraz z odsetkami od dnia złożenia pozwu (6.12.2011r.) do dnia zapłaty. Suma powyższych kwot wynosi 37.267,40 złotych.

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział IX Gospodarczy zasądził od strony pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. na rzecz strony powodowej (...) Szpitala (...) z siedzibą w K. kwotę 37.267,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 6 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty; zasądził od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 3.617,00 zł tytułem kosztów postępowania; zasądził od strony pozwanej (...) spółki

z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 6.784,00 zł tytułem kosztów sądowych od których strona powodowa była zwolniona.

Uzasadniając rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy podał, że strony współpracowały na podstawie umów współpracy wraz z aneksami i załącznikami, powód wykonał usługi na rzecz pozwanej i wystawił z tego tytułu faktury VAT i noty odsetkowe, pozwana uznała swój dług wobec powoda do wysokości 98.405 złotych. Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z 27.08.2013 r., sygn. akt I FSK 1189/12 w związku ze skargą pozwanej na indywidualną interpretację Ministra Finansów z 5.08.2011 r., nr (...)w przedmiocie podatku od towarów i usług oddalił skargę pozwanej a z wyroku wynika, że pozwanej nie należy się zwolnienie z podatku od towarów i usług (podatek VAT) za usługi będące przedmiotem współpracy pomiędzy stronami. Sąd pierwszej instancji ustalił, że powód w związku z wykonanymi usługami, zgodnie z umowami, aneksami i załącznikami wystawił faktury VAT i noty odsetkowe naliczając 23% podatek VAT. Ogólna kwota należności z tego tytułu wyniosła 135.672, 40 złotych w tym podatek VAT w kwocie 27.370,23 złotych oraz kwota 4.743,93 złotych naliczona przez powodowa w związku z nieuiszczaniem przez pozwaną w terminie płatności oraz kwota 5.153,24 złotych skapitalizowanych odsetek naliczonych od niezapłaconych faktur wyliczonych na dzień 5.12.2011 r. (dzień złożenia pozwu)

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy powołał przepis art. 734 k.c. mający z mocy art. 750 k.c. zastosowanie do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami. Według Sądu umowa zawarta przez strony była ważna, przez powoda została wykonana w całości. Natomiast strona pozwana nie wykonała wynikającego z tej umowy ciężącego na niej zobowiązania względem powódki i nie zapłaciła za zakupione towary, chociaż uznała swój dług w tym zakresie, poza podatkiem VAT, o czym świadczy zawarta pomiędzy stronami ugoda. Spór pomiędzy stronami sprowadził się zatem w gruncie rzeczy do kwestii czy 23% podatek VAT naliczony przez powoda w wystawionych przez niego fakturach jest czynnikiem cenotwórczym a w konsekwencji czy pozwana jest zobowiązana do jego zapłaty. Zdaniem Sądu Okręgowego kwestia odpowiedzi na postawione na początku pytanie została rozstrzygnięta w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 27.08.2013 r., sygn. akt I FSK 1189/12 w związku ze skargą pozwanej na indywidualną interpretację Ministra Finansów z 5.08.2011 r., nr IBPP4/443-776/11/EJ w przedmiocie podatku od towarów i usług. Sąd ten oddalił skargę pozwanej a z wyroku wynika wprost, że w zakresie wykonywanej przez pozwaną działalności gospodarczej a zatem również w zakresie współpracy pomiędzy stronami, pozwanej nie należy się zwolnienie z podatku od towarów i usług (podatek VAT) za usługi będące przedmiotem współpracy pomiędzy stronami. Sąd wskazał ponadto, że również z umów i konkretyzujących je załączników wynika, że przedmiotem umów było świadczenie usług przez Szpital, za co szpital będzie wystawiał faktury VAT a usługi te zgodnie z ustawą z 11.03.2004 r. o podatku VAT obarczone są podatkiem VAT.

Wobec powyższego Sąd uznał, że roszczenie powoda w zakresie zapłaty na jego rzecz przez pozwaną podatku VAT jest słuszne, a w związku z tym zasadnym jest również żądanie powoda o zapłatę kwot wynikających z not odsetkowych za uchybienie w terminach płatności za faktury. Powód domagał się zapłaty kwoty 37.267,40 złotych z ustawowymi odsetkami od 6.12.2011 r. i żądanie to Sąd Okręgowy uznał za uzasadnione (art. 481 § 1 k.c.).

O kosztach postępowania (punkt II wyroku) Sąd orzekł w oparciu o art. 98 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła a całości strona pozwana (...) spółka z o.o. z siedzibą w K.. Zaskarżonemu wyrokowi strona pozwana zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1) art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 roku, o cenach (Dz.U.2013.385 tekst jednolity z późniejszymi zmianami), w związku z art. 65 § 2 kodeksu cywilnego, w związku z treścią zał. nr 6 w zw. z § 4.1 umowy z dnia 15 września 2003 roku poprzez przyjęcie że zmiana wysokości stawki podatku od towarów i usług stosowanej w zakresie usług świadczonych przez powódkę na rzecz pozwanej stwarza samoistną podstawę do podwyższenia wynagrodzenia przez powódkę, pomimo wskazania w umowie ceny jednostkowej brutto za wykonane usługi,

2) art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 roku, o cenach (Dz.U.2013.385 tekst jednolity z późniejszymi zmianami), w związku z art. 65 § 2 kodeksu cywilnego, w związku z treścią zał. nr 1a do umowy z dnia 1 czerwca 2004 roku poprzez przyjęcie że zmiana wysokości stawki podatku od towarów i usług stosowanej w zakresie usług świadczonych przez

powódkę na rzecz pozwanej stwarza samoistną podstawę do podwyższenia wynagrodzenia przez powódkę, pomimo wskazania w umowie ceny jednostkowej za wykonane usługi,

3) art. 106b ust. 2 i 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. (Dz.U.2011.177.1054, tekst jednolity z późniejszymi zmianami) w związku z art. 65 § 2 kodeksu cywilnego, w związku z zał. nr 6 do umowy z dnia 15 września 2003 roku, poprzez przyjęcie, że w przypadku usług zwolnionych od podatku VAT nie występuje obowiązek wystawienia faktury VAT, pomimo wskazania takiego obowiązku w umowie pomiędzy stronami,

4) art. 106b ust. 2 i 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku (Dz.U.2011.177.1054, tekst jednolity z późniejszymi zmianami) w związku z art. 65 § 2 kodeksu cywilnego, w związku z treścią § 4 umowy z dnia 1 czerwca 2004 roku, poprzez przyjęcie, że w przypadku usług zwolnionych od podatku VAT nie występuje obowiązek wystawienia faktury VAT, pomimo wskazania takiego obowiązku w umowie pomiędzy stronami,

5) art. 353¹ kodeksu cywilnego w związku z art. 735 § 2 kodeksu cywilnego, poprzez zasądzenie na rzecz powódki kwoty wynagrodzenia przekraczającej wysokość wynagrodzenia określonego w umowach z dnia 15 września 2003 roku i z dnia 1 czerwca 2004 roku.

Wskazując na powyższe zarzuty strona pozwana wносиła o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania w pierwszej jak i drugiej instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych, które nie zostały pokryte ani w części ani w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej jest uzasadniona.

W szczególności uzasadniony jest zarzut naruszenia art. 65 § 2 k.c. poprzez interpretację § 4 umowy o współpracy z dnia 15.09.2003 r. oraz załącznika nr 6 obejmującego cennik usług, zmienionego aneksem nr (...) z dnia 5.04.2005 r., w taki sposób, który pozwalał stronie powodowej na automatyczne doliczenie stawki podatku VAT bez zmiany umowy łączącej strony, która doliczania takiego podatku nie przewidywała.

Zapis § 4 ust. 1 w zakresie wynagrodzenia odsyłał do cennika usług stanowiącego załącznik nr (...) w którym określono cenę jednostkową brutto w konkretnej kwocie. Z kolei § 4 ust. 6 stwierdzał jedynie, że „strony deklarują gotowość zmiany cennika w przypadku zmiany technologii, poziomu inflacji, warunków rynkowych itp. Zmiany te prowadzone będą w drodze obustronnych uzgodnień.” Zapis ten nie uprawniał powoda do jednostronnego doliczenia podatku VAT do wynagrodzenia od daty, gdy taki obowiązek został nałożony na powoda przez ustawodawcę. Takiego uprawnienia, wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji, nie można z powołanego zapisu wywieść, bowiem strony mogły swobodnie umówić się co do tego, czy podatek VAT będzie czy też nie będzie elementem wynagrodzenia. W przedmiotowej umowie strony, nie wypowiadając się w kwestii podatku VAT, wyraźnie określiły że ściśle oznaczone kwoty stanowią wynagrodzenie brutto, a więc obejmują wszelkie elementy cenotwórcze. Wprawdzie w chwili zawarcia umowy taki obowiązek podatkowy w odniesieniu do usług świadczonych przez powoda nie istniał, jednakże strony nie przewidziały, że w razie wprowadzenia takiego podatku w odniesieniu do tego rodzaju usług, wynagrodzenie ulegnie automatycznemu zwiększeniu o stawkę podatku VAT, chociaż w § 4 umowy zadeklarowały gotowość zmiany cennika w przypadku zmian mających wpływ na wysokość wynagrodzenia, ale nie miały to być zmiany automatyczne.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 lipca 2006r sygn. III CZP 54/06 (OSNC 2007/5/66), art. 1 ust. 2 ustawy o cenach z 1982 r. umożliwiał przerzucenie w umowie na nabywcę ciężaru opodatkowania podatkiem od towarów i usług nabytego przez niego towaru lub usług, jednak przepis ten nie stanowił podstawy prawnej do dochodzenia od nabywcy ceny obejmującej podatek od towarów i usług, jeżeli umowa zawarta przez strony nie przewidywała jako elementu ceny tego podatku. Wniosek ten Sąd Najwyższy uznał za aktualny także na gruncie ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz.U. Nr 97, poz. 1050 ze zm.) oraz ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 54, poz. 535 ze zm.). Obowiązek zapłaty zwiększonego wynagrodzenia przez kontrahenta może wynikać jedynie ze zmiany umowy. Dotyczy to także sytuacji, w której żądanie zapłaty zwiększonego

wynagrodzenia jest następstwem zmiany stawki podatku od towarów i usług. Jeżeli strony w umowie nie zawarły stosownych postanowień co do konsekwencji ewentualnej zmiany stawki podatku od towarów i usług, lub też nie doszło do zmiany umowy, to brak jest podstaw do domagania się zapłaty równowartości tego podatku jako części wynagrodzenia.

W tym stanie rzeczy, żądanie powoda w części dotyczącej elementu wynagrodzenia stanowiącego podatek od towarów i usług, jest bezpodstawne. Zważywszy jednak, że ostatecznie dochodzona kwota (po zawarciu ugody) obejmowała także dwie noty odsetkowe za opóźnienie w zapłacie należności, należało ustalić, w jakim zakresie dotyczą one tego elementu wynagrodzenia, jakim jest podatek od towarów i usług. Nota odsetkowa nr (...) z dnia 31.12.2010 r. na kwotę 4.743,93 zł (karta 37) dotyczyła należności zapłaconych przez stronę pozwaną ale z opóźnieniem, co oznacza, że strona pozwana wysokości tego wynagrodzenia nie kwestionowała. Nie kwestionowała też wskazanego w nocie okresu opóźnienia. W tej sytuacji powództwo w tej części zasługuje na uwzględnienie. Z kolei wyliczenie odsetek, dokonane na dzień 5 grudnia 2012 r., tj. na dzień wytoczenia powództwa, dotyczyło należności dochodzonych pozwem, a więc nie zapłaconych, a których wysokość strona pozwana kwestionowała w zakresie obejmującym podatek od towarów i usług. Wyrażane przez nią stanowisko nie zwalniało jej jednak z obowiązku zapłaty tej części wynagrodzenia, która wynikała wprost z umowy i stanowiących jej część cenników, w terminie tam określonym (w terminie 14 dni od daty otrzymania faktury). Za uzasadnione można zatem uznać tylko odsetki wyliczone od kwot pomijających 23% podatku VAT, tj.: z faktury nr (...) – od kwoty 19.410 zł za 217 dni opóźnienia – 1.500,15 zł; z faktury nr (...) - od kwoty 39.445 zł za 129 dni opóźnienia – 1.812,30 zł; z faktury nr (...) – od kwoty 172 zł za 82 dni opóźnienia – 5,02 zł; z faktury nr (...) – od kwoty 450 zł za 73 dni opóźnienia – 11,70 zł; z faktury nr (...) od kwoty 39.550 zł za 40 dni opóźnienia – 563,45 zł, czyli razem – 3.892,62 zł.

Reasumując, Sąd Apelacyjny uznał, że powództwo powodowego Szpitala jest uzasadnione do kwoty 8.636,55 zł z ustawowymi odsetkami od daty wytoczenia powództwa, w pozostałym natomiast zakresie nie znajduje podstaw (art. 481 k.c. w zw. z art. 359 § 1 k.c. oraz art. 482 § 1 k.c.). W tym stanie rzeczy orzeczono jak w punkcie 1. i 2. niniejszego wyroku, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r, o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w punkcie 3. wyroku orzeczono o nieuiszczonych kosztach sądowych od kwot uwzględnionych w ugodzie (2.461 zł) i objętych ww. zasądzeniem (432 zł), nakazując je pobrać od strony pozwanej, zgodnie z treścią ugody.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do wyniku sporu w postępowaniu apelacyjnym, na podstawie art. 100 k.p.c. Koszty te obejmują opłatę sądową od uwzględnionej części apelacji (1432 zł) i koszty zastępstwa procesowego (900 zł).